FRIESE IJSSELMEERKUST

Natuurgebied dat ongeschonden behoort te blijven

Anne de Boer

● *Wie de kans heeft moet die aangrijpen: eens of vaker en het liefst zeilend te zwerven langs de Friese kust van het IJsselmeer. Het is een belevenis voor iedereen die houdt van natuur en landschap, van ruimte en rust, van oude stadjes en vriendelijke dorpen. Het is raadzaam de vaartocht niet in één ruk te doen. Integendeel. Val het liefst alle havens binnen: die van Makkum en Workum, die van Hindeloopen, Stavoren en Lemmer. En als het schip toevallig weinig diepgang heeft mag ook Laaksum niet worden overgeslagen. Als er voldoende ruimte is aan boord moet er eigenlijk een (vouw)fiets mee. Om daarmee naar de dorpen en dorpjes aan de kust te peddelen. Naar Piaam en Gaast, naar Molkwerum en Mirns, naar Oude- en Nijemirdum. Wie zo'n vaar/fietstocht maakt kan ten slotte maar tot één konklusie komen: 'Wat is die Friese kust toch schitterend, ook van het water af gezien. Dit landschap, dit gebied, deze vele kilometerslange oever moet ongeschonden blijven'.*

Welnu, verschillende organisaties doen daar hun best voor. Zoals de natuurbeschermingsvereniging It Fryske Gea, de Friese Milieu Federatie en zeker ook de Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer. Ook nu weer leveren zij strijd voor het goede doel. Want opnieuw dreigt een aanslag op de schoonheid van de Friese kust. Er bestaan namelijk plannen om in de Zuiderfennenspolder tussen het Oudemirdumer- en het Mirnserklif een groot rekreatieterrein aan te leggen. Hoe bedenken ze het, precies tussen twee kostelijke natuurgebieden in, zo zeggen de vele tegenstanders.

Anne de Boer

Het fraaie landschap bij Oudemirdum

Onzinnige gedachte

Het gaat hier om een plan van de Heidemij dat wordt ontwikkeld in opdracht van de gemeente Gaasterlân-Sleat. De bedoeling is om er een jachthaven voor zo'n vijfhonderd schepen aan te leggen. Verder moeten er enige honderden rekreatiebungalows komen. Het geheel zal de totale polder beslaan, een prachtig, ruim gebied van zo'n driehonderd hektare. Waar nu nog de koeien grazen in een schitterende entourage van bos en water bevinden zich straks mogelijk huizen, horecagelegenheden, een speeltuin, een wildwaterkanovijver, een golfbaan en wat allemaal nog meer. De Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer (VBIJ) verzet zich fel tegen het plan. Haar voorzitter Nico Papineau Salm noemde in de laatste ledenvergadering het voornemen om zo'n komplex tussen twee waardevolle natuurgebieden te situeren een onzinnige gedachte.

Hij is lang niet de enige die er zo over denkt. De Friese Milieu Federatie en de Stichting tot Behoud van Natuur en Landschap Gaasterlân-Sleat zullen ook al het mogelijke doen het het gebied te behouden zoals het is. Stichtingsvoorzitter Arnold Kooiker is furieus als hij over de plannen spreekt. *'We zijn ons er van bewust dat onze gemeente een rekreatieve funktie te vervullen heeft', zegt hij. 'Maar dat moet dan wel gebeuren op de schaal van dit gebied. Dat is hier echter lang niet het geval. Als je Gaasterlân-Sleat op de Veluwe projekteert dan beslaat de gemeente slechts een klein stukje. Maar een plan als dit is nog te groot voor de Veluwe zelfs. Enige rekreatieve ontwikkeling in de Zuiderfennenspolder is inderdaad mogelijk. Maar dan denken we zeker niet aan een terrein van driehonderd hektare'.*

Vossen en dassen

Kooiker: *'Het mooiste open stuk van Gaasterland verdwijnt als dit plan doorgaat. De streek kan zo'n groot komplex niet verdragen. Het plan mikt op minimaal honderdduizend bezoekers per jaar. Daar is de infrastruktuur*

hier niet op berekend. Hoe komt het dan met de vervuiling, met de geluidsoverlast? Nu al hebben we hier op mooie weekends flinke files, soms zelfs met een lengte van zeven kilometer. Het natuurwetenschappelijk gezien zo waardevolle Oudemirdumerklif - een uniek natuurgebied van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten - grenst aan die polder. Er groeien zeldzame planten en er leven vossen en dassen. Aan de oostkant van het klif ligt nu ook al een rekreatieterrein, de Hoge Grazen. Als de plannen doorgaan komt het klif tussen twee rekreatieterreinen in te liggen. Zeg dan maar dag met je handje tegen de natuur. En dat geldt ook voor het mooie gebied van het Mirnserklif, dat aan de westkant van de polder ligt'.

'Het is gewoon schandalig hoe de rekreant hier de natuur belaagt', zo gaat Kooiker verontwaardigd verder. *'Zelfs in de stiltegebieden van de Steile Bank worden jetski's gesignaleerd. Sommigen zeggen dat het meevalt, dat het maar om een enkeling gaat. Maar blijf maar eens een hele dag kijken. Dan gaat het om tientallen. Dan is er sprake van een kontinue verstoring. Zelfs in de ruitijd van de futen komen die krengen van dingen daar. De vogels kunnen dan geen kant meer op. Het staat voor mij vast dat de natuurontwikkeling aan de Gaasterlandse kust geen enkele kans meer krijgt als er zo'n grootschalig rekreatiegebied komt. Voor de werkgelegenheid hoeft men het ook niet te doen. Wat leveren bungalows nou op aan werk? Als het plan doorgaat hebben we meteen al een verlies van 39 arbeidsplaatsen. De boeren in de polder zullen immers moeten verdwijnen. Ik zou zeggen: laat die boeren alstublieft blijven. Dan weten we waar we aan toe zijn, dan houdt Gaasterland dit prachtige open gebied, dan wordt de natuur aan de kust niet nog verder bedreigd'.*

Natuurontwikkeling

Velen zijn het daarmee volslagen eens. De Friese IJsselmeerkust - en dan niet alleen in de buurt van de kliffen - is het waard om intakt gelaten te worden. Er komt nog een grote jachthaven bij te Stavoren. Die sluit aan bij de bebouwing van het stadje en wat er verder al aan rekreatie-akkommodatie is. Maar daarmee moet het dan ook uit zijn, is de algemene opinie onder natuurbeschermers en minnaars van het IJsselmeer. Er is al zo veel: kolossale jachthavens in Makkum, Workum, Hindeloopen, Stavoren en Lemmer. De schoonheid van de Friese kust wordt aangetast als er nog meer rekreatieve nederzettingen komen. Er zal eindelijk eens een tot hier toe en niet verder moeten klinken. In het vervolg zal de aandacht voornamelijk op de ontwikkeling van de natuur moeten worden gericht. Gelukkig gebeurt er op dit punt het een en

Foto's Anne de Boer

Boven:
Gezicht op het IJsselmeer vanaf het Jolderenbos bij Oudemirdum, vlakbij de Zuiderfennenspolder

Beneden:
Oudemirdumerklif

Anne de Boer

Hindeloopen

ander. Zo zijn verleden jaar voor de kust van de Workumerwaard ten behoeve van de vogels zandbanken opgespoten. Deze zomer komen er zulke platen ter hoogte van de Mokkebank, ook al weer zo'n prachtig natuurgebied. Voor de vogelkenners zijn er bij Gaast en Mirns fraaie waarnemingshutten opgericht.
Van belang is ook dat er langs vrijwel de gehele kust een speciale bebakening voor de watersport is aangelegd. Op de twee meter dieptegrens liggen - slechts met uitzondering van de Molkwerumerbocht - speciale roodwitte drijfbakens, cilindervormige tonnen met een staak waarop een cilinder als topteken. Zeker negenennegentig van de honderd watersporters houden zich stipt aan die betonning. Het houdt in dat verreweg de meeste schepen niet te dicht bij de wal en de ondiepten met de vogels komen. Op die manier blijft de rust in die gebieden gehandhaafd. Anderzijds maakt die betonning het de watersporters zonder gevaar voor vastlopen mogelijk toch zo dicht langs de kust te varen, dat zij volop kunnen genieten van de prachtige oevers en het rijke vogelleven.

Anne de Boer

Natuurgebied Stoenckherne bij Hindeloopen

Anne de Boer

Anne de Boer

Rechtsboven: Restanten van de oude houten zeewering aan het Oudemirdumerklif

Rechtsonder: Gezicht op de Zuiderfennenspolder

Anne de Boer

Charme en karakter

Zoals gezegd is een zeiltocht - want op een motorboot hoort men de geluiden van de vele duizenden vogels niet - langs de kust ronduit een belevenis. Ze voert de liefhebbers langs een rij van prachtige natuurgebieden: van de Afsluitdijk tot Lemmer langs de Noordwaard, de Kooiwaard, de Workumerwaard, de Stoenckherne, de Molkwerumerbocht, het Rode Klif, het Mirnser- en het Oudemirdumerklif en slotte de Steile Bank. De havens aan de kust hebben charme en karakter, al zou er hier en daar nog wel wat verbeterd kunnen worden. Zo zou de gemeentehaven van Hindeloopen eigenlijk in haar vroegere staat moeten worden teruggebracht, en zou het betonnen dammetje van de haven van Laaksum moeten worden verruild voor de oude, karakteristieke paalwering.

Wie het gebied per boot bezoekt doet er als gezegd goed aan ook de (vouw)fiets te pakken. Want wat heeft de natuur op talrijke plekken langs de kust veel te bieden. Het is volstrekt ondoenlijk om een opsomming te geven van de vele soorten planten en vogels in de verschillende natuurgebieden. Volstaan moet worden met te zeggen dat het hier om een in veel opzichten unieke flora en fauna gaat. Daar komt dan nog bij dat de Friese IJsselmeerkust ook landschappelijk gezien van grote waarde is. Op grond van dat alles moet dus die ene konklusie getrokken worden: dit gebied is het volstrekt waard om ongeschonden te blijven.

Hoe fijn is het derhalve dat er verenigingen zijn als It Fryske Gea, Natuurmonumenten en VBIJ, die in de bres staan voor het behoud van dit mooie stuk Friesland, dit mooie stuk Nederland zelfs.